

Aiaaghaluene atikirighi uru ngai Pol ghe
pitiela ta
Timoti
Inangari emuemua

Pol ghe pitila ia oia uru ngai etikirighi tale airuuruu nau tale maamaulueaane, me eaauliaa niaikapukapuaa elome ta Pol me Timoti. Pol ghe auliaala kiena va niapasunga kamena enaanamuu, me taumattu ngatoa aue la aikaaiaa tale ia o nikamekame. Ghe auliaala ta Timoti va etani tingina akorokorongana tale voto koronna, me aue eghaa masi aipolipoli ta God.

Tani kila amuemua

Aitiutiu tale inangari 1:1-2

Niaulia ngakorokorongana tale maamaulueaane Pol 1:3-18

Inangari niloeloe ta Timoti 2:1-26

Airuuruu etoa nau 3:1-9

Mene katoa niloeloe 3:10-4:8

Airuuruu inangarina Pol 4:9-18

Nimasimasi me airuuruu 4:19-22

¹ Aghi Pol, kapuna apostolo ieghi Karisto Iesu me tale aloannaane God, ghe sungieghila tani ppooaa inangari nialokoi maulue tokatoka liu, isaa ta Karisto Iesu.

² Ta Timoti, masi natughu eteva:

Alooloo sae va God Tamaita ia me Karisto Iesu kapuita Vau ngepona ia lala tau aatu maamasinaane God me alousiusiaane me luei.

Niasarasarakana tani tingina akorokorongana

³ Akaakaili emasinaaili ta Goto ateva ia o akaakaueinia, tale nannaaghi masalikeaili, nongina tuvughu etoa laghe gheelei. Nau ekapaaili, tale llaa me voo, akaakaili emasina ta God me anannainio tale kalughu nilooloo sae.

⁴ Aghaloannaaili tani mene taraio, poli aghannaa rarum matam nau italu ghe aitiuaala, me aue amasimasi marova italu mene aitara. ⁵ Akilakila va kalum niaikaaiaa koronna ghe tokatoka ta kinam ta Iunis me tuvum ta Lois, me aghaiesoaa va ia o niaikaaia ngateva ia tee etam. ⁶ Liuna avalua o me aghanna tani mene arava etam va, nongina ita palepale va kura ateaee erame, ughelei evalua o uunguaam tale sarasarakana God ghe nim tau aatu sio nau aghe saoaala nimaghi etam. ⁷ Poli God karika eaaloannaita va ita matautu, ta ghe tau mae sio spiriti eteva va ita pasu tale sarasarakana, niaielousi, me masi ninannaa.

⁸ Liuna avalua o, urau mene palata tani aulia ngaotu masi kiukiuna kapuita Vau eteva, me urau mene palatainaghi ta karavusu ieghi poli aghe poppooaa Karisto. Me uaimonomonosiaa tani ghaa maamatana nongina aghi mausi masi kiukiu, tale sarasarakaniaane God. ⁹ God ghe asaangitala me ghe kolotala va ita toka tale maulue ateva manga ia tani amasimasi God. Karika ghe kolotala poli righi masi gheegheleiaaita. Karika, ta poli tale aloannaane me maamasinaane ateva, ia oia maamasinaane ateva ghe taue mae sio etaita ia ta Iesu Karisto, me auena ghe ghelei kosa ateva. ¹⁰ Me isaa oia ang ghe apasunga ngaotula nau eteva Karisto Iesu ghe mae sio, tau ngai asaangiita ia, ghe apalala nimate, me tale masi kiukiu, ghe apasunga ngaotula etaita maulue ateva tokatoka liu ia. ¹¹ God ghe suitoongainaghila va atau ngai ppooaa me aghapostolo, me atau ngai aapasunga

1:3: Apos 23:1. 1:5: Apos 16:1. 1:6: 1 Tim 4:14. 1:7: Rom 8:15.
 1:9: Ips 2:8-9; Tts 3:5. 1:10: Hib 2:14. 1:11: 1 Tim 2:7.

tale ia oia masi inangarina ateva. ¹² Me liuna avalua o, aghaaghaa maamatana ghaine me karika apaapalata, poli akilakila see aghe aatoka tuutulighi etana, me akilakilaaili va ia eroroo tani aitaraa voto aghe taula etana* lomosi ta nau eteva eoghi mae.

¹³ Uposo parasi niapasunga tale salana koronna ughe nongola etaghi, tale niaikaaiaa me niaielousi isaa ta Karisto Iesu. ¹⁴ Tale saausiaane Spirit Manga ateva etokatoka elome etaita, utani aitara ngamasinaaili masi kiukiu God ghe tau sio mae etam.

¹⁵ Ukilakila va isaa akapaaili taumattu tale provinsi eteva eEisia angila ghe ratieghila tani aisausieinaghi, tee me kapughu elua ta Pigelus me Emogenis.

¹⁶ Alooloo sae va aue Vau ngepona ateva eapasunga alousiusiaane ta lo atoa la tokatoka tee Onesiporus, poli nau ekapa atoa ghe mae taataraioghi tani asarasarakanaieghi, me karika ghe paapalatainieghe nau iririna ieghi tale sene. ¹⁷ Karika, ta nau ghe mae sio eRom, ghe pae akapaieghi seela lomosi ta ghe taraieghila.

¹⁸ Alooloo sae va aue Vau ngepona ateva eapasunga nialousiusi etana tale ia o nau niaisakei eteva. Me ukilakilaaili vaalua ghe saausieghi eIpises tale asease salana atoa.

2

Masi tau ngai uvii eteva kapuna ia Karisto Iesu

¹ Masi natughu eteva Timoti, ukorokorongana tale maamasinaane ateva Karisto Iesu etautaua etam. ² Me voto ughe nongola aghe apasungaala tale tummataavanga, isaa o voto utau lao ta lo atoa taumattu urooro tani atoka tuutulim etaira, me aue la roo tani mene apasunga tale

* 1:12: voto aghe taula etana o isaa oia niuunguaa ghe tau mae sio etaghi tani ghelei. 1:14: 1 Tim 6:20.

mene katoa taumattu. ³ Ughusi tani ghaa maamatana, nonginaaili masi tau ngai uvii eteva kapuna ia Karisto Iesu. ⁴ Karika teva taumattu tau ngai uvii ia erooro tani ghelei mene kasina ase niuungu me etam ghelei emasina uunguaane, karika. Eghelei emasina uunguaane tani amasiasi kapuna namu ngateva. ⁵ Nonginaaili arova teva ealoanna tani aikarati tale niaikarati eteae, arova karika eusila ngakapaaili asease salana tani usilaa tale ia o niaikarati eteae, arongona ta eilou vuli ekapaila, karika aue eghaa aipolipoli. ⁶ Tau ngai pasa utana ateva karika mangoona ia, ia etani mata ngemua tani ghaa inana emaamatue akasina eutana. ⁷ Uannaa parasi sa ateva aghaaulieinia, poli Vau ngepona ateva aue etau aatu alomasaanga tani kila isaa akapaaili voto.

⁸ Utani annaa Iesu Karisto, ia tuvuna ia Deivit, God ghe totuela tale nimate. Tani iaaili o masi kiukiu apoppooa ngaotu. ⁹ Me poli apoppooaa masi kiukiu eteva oia, sesa nitoka eghaaghaaieghi, me laghe irieghila tale sene nonginaaili ssa taumattu ngateva. Me karika teva taumattu erooro tani akaravusu inangarina ateva God. ¹⁰ Liuna avalua o me arooro tani ghaa isaa akapa o maamatana tani sausi lo atoa God ghe suitoongainilala, arova erooro va la saanga, me aue etau mae nioneoneaa tokatoka liu isaa ta Karisto Iesu.

¹¹ Kateva inangari koronnaaili ia,
Arova ita mate teeia,
aue ita maulue teeia.

¹² Arova ita tam oghi vulu maamatana,
aue ita toka teeia me aue ita aitaria ngakapa voto.

Arova ita ue va ita tam kilakilaia,
ie tee aue eue va etam kilakilaita.

2:3: 2 Tim 1:8. 2:5: 2 Tim 4:8. 2:6: 1 Ko 9:7. 2:8: 1 Ko 15:4; Rom 1:3. 2:9: Ips 3:1, 13; Plp 1:12-14. 2:11: 2 Ko 4:11. 2:12: Mat 10:33.

¹³ Arova ita tam ghelei voto ita ue va ita ghelei,
 ia aue eghelei voto eue va aue eghelei,
 poli karika erooroo tani aikolikoliaa saa voto ghe uela
 va aue eghelei.

Kapuna tau ngai uungu eteva Vau eteva

¹⁴ Nau etoa, uauliaa va la rau mene kkaluaa isaa oia voto. Uaulia ngakorokorongana etaira, poli God* etaatara sa ateva la gheeleeia, va la rau mene aissakeana tee malloeana inangari, poli isaa o ase niaissakeana karika erooroo tani sausi teva taumattu. Ta enim gheeleei saasakiaa lo atoa taumattu la nongonongo. ¹⁵ Ugheleei emasina akapa voto, nongina taumattu ngateva karika epaapalataa masi uunguaane, tani apasunga ta God va ia erooroo tani masieinio, me eapasunga inangari koronna tale salana ghulughuluena. ¹⁶ Uamasalikainio tale nisama kamena me karika eaulia ngamasalikaa God, poli isaa o inangari aue ekatulaa taumattu ngatoa me aue la masaeili ta God. ¹⁷ Inangariira la ghauliaa me la ghaapasunga, karika masina, nonginaaili sesa usai eteva ange uusai enamuu. Elome etaira Aemenaes me Piletus ilalua avaluaaaili o, ¹⁸ lalu ghe kasu vulila voto koronna. Lalu ghe uela va, “Angita ghe totula tale nimate nau ita ghe ghaala niasuu, me auena karika mene teae nitotu.” Lalu gheeleei saasakiaa uneira niaikaaiiaa kasina tana tau ngaiesoaa. ¹⁹ Inangarina ateva God koronna ia, etiitingina nonginaaili suena atiulu karika erooroo tani aisiisia me la gheeleei ale ateva epona etana. Me laghe piti elokoila kasina mata nginangari tale ia o suena atiulu laghe uela va, “Vau palepale ekilakila llo taumattu kapuna,” me, “Lo

2:13: Rom 3:3-4; Tts 1:2. 2:14: 1 Tim 6:4; Tts 3:9. * 2:14: God Katoa
 uru ngai laghe pitila, laghe uela va Vau ngepona ateva. 2:15: 1 Tim 4:6.
 2:16: 1 Tim 4:7. 2:17: 1 Tim 1:20. 2:19: Nam 16:5; Jon 10:14; 1 Ko
 8:3; Ais 52:11.

atoa la ue va kapuna ila God, la tani kiri vulu isaa akapaaili voto karika masina.”

²⁰ Elome tale alena ateva tau peipeiena ateva, kasina tana aikaai inana laghe gheleila tale gol me silva me kasina laghe gheleila tale kosa me tale tuku ngai, kasina la namanamaa tale nau namu ngatoa la veluvelu eitauaa, me kasina la namanamaa tale nau ekapa atoa. ²¹ Lo atoa la ghelei eraarangisanaila, aue la nongina aikaai inana ateva la namanamaa nau namu ngatoa la veluvelu eitauaa. Aue la manga, me la tau ngai uungu ta Vau eteva, me aue la aimonomosiaa tani ghelei isaa akapa ase masi niuungu.

²² Me uakekkelio tale sesa niuungu aliki taita me vause atoa la aloanna tani ghelei, me ukasu tee voto ghulughuluena me niaikaaiiaa, niaielousi, luei, tee lo atoa la ghaatoka tuutuliira ta Vau ngepona ateva, me tee urunguitaniira raarangisana. ²³ Uamasalikaa tee ase niaisakeana kaluira alokapakapa atoa taumattu, poli ukilakila va isaa o voto, aue ealakuti niaikiso. ²⁴ Kapuna tau ngai uungu eteva Vau ngepona ateva, karika emene aikiso ta samasamaane esaghuighuina tee isaa akapaaili taumattu. Etani roo tani apasunga, me erau mene sessai parasia. ²⁵ Esioaa nannaane nau eloeloe taumattu ngatoa la ghaapasunga llo voto etam lao aitauaa tee Uru ngai Manga ateva, me koti God aue ekatulainila tani nna ngaioghioghi me la kila voto koronna, ²⁶ me aue nannaaira emasalike me la kasu vuli unna airrekati eteva Satana, poli ia ghegheleilala laghe karavusula tani ghelei ssavoto, ealoanna va la ghelei.

3

*Gheegheleiaaira sesa
taumattu ngatoa tale airuuruu*

¹ Ukila llo oia va: Airuuruu tale nau, taumattu ngatoa aue la ghaa mmarikana. ² Taumattu ngatoa aue la ghailousieinila nonga, me aue la ghailousiaa viliki veu me la ghaasakeainila me aue la saeaa nannaaira, me aue la ghauliaa saasakiaa ta mene katoa, la tam nongo usilaa tamaira me kinaira, karika aue la kaili emasina, me karika aue la oneoneaa God, ³ karika aue la ghaielousiaa mene katoa, karika aue la ghanna tani aikkaluaa tee mene katoa, aue la ghelei saasakiaa taumattu tale inangariira, karika aue la rooroo tani apala sesa aloannaaira, karika aue la nna ngaitootoonga tee mene katoa, aue la ratirati voto ghulughuluena, ⁴ aue la tau kapuira atoa ta tau ngaissaniira atoa, aue la ailuili tani ghelei voto sesa, aue la saeaa nannaaira, aue la ghaielousiaa gheeleiaa kosa ateva me karika aue la ghaielousiaa God. ⁵ La aapasunga vara la mene aaimuli usi tee God, me karika ta la ratirati sarasarakaniaane God tani gheleila la ghulughuluena. Uakekkelio tale isaa o taumattu.

⁶ Katoa etaira la aikamea tani sso aleira katoa, me la kamekame lo atoa vause karika marekate nannaaira me maate ila tale ninannaa tale sesa gheegheleiaaira, me la kaakatulainila lao tale voto sesaaili. ⁷ Ila o vause atoa la aaloanna tani kila ouna voto, me karika la rooroo tani kila amasina voto koronna. ⁸ Emua arau Jannes me Jambres karika lalu ghe tiitingina aitauaa tee nannaane Moses,* me tale ia o salana atikirighi, ila o taumattu ngatoa karika la tiitingina aitauaa tee inangari koronna. Sesaaili nannaaira me peisaane ila tale niaikaiaa. ⁹ Nauira karika aue aluse poli taumattu ngakapa atoa aue la tara kila alokapakapaaira, nongina taita alua o.

3:1: 1 Tim 4:1. 3:5: Mat 7:15, 21; Tts 1:16. 3:8: Eks 7:11. * 3:8: Ajiu etoa la ghe uue va taita alua oia tau nialaala ilalua, kapuna ilalua Peroo ta nau Moses. Utara Eksodis 7:11-22.

Inangari niloeloe ta Timoti

¹⁰ Me io, ukilakilaaili voto aghe apasungaala, toka-tokaaghi, voto aghanna tani ghelei, aikaaiiaaghi, nongina karika esesai parasieghi, ailousiaaghi, karika aghe sio asoasoa tale uunguaaghi, ¹¹ maamatana me nimmarikana, voto laghe ghelei teeieghi tale masaliki taatara eAntiok, elkoniam me eListra. Ukilakila va aghe ghaala oroi nimmarikana oia, me Vau ngepona ateva ghe asaangieghila tale isaa o nimmarikana aghe ghaaghaa. ¹² Koronna, lo akapa atoa la aikaaiiaa ta Karisto Iesu me la aloanna tani toka nongina God, aue la ghaa nimmarikana, ¹³ me sesa taumattu ngatoa me tau nikamekame atoa karika aue la ruu poi tani ghelei ssavoto me kaluira ssavoto aue oroieili. Aue la kame taumattu ngatoa, me Satana aue ekamela tee. ¹⁴ Me io, unnaa parasi voto koronna ami ghe apasungaala etam, me ukilakila va koronna, poli uatoka tuutulim ta lo atoa laghe apasungaala etam, ¹⁵ me ta nau aliki io, ughe kilala Uru ngai Manga ateva. Uru ngai Manga ateva eghelei alomasaangaita tani kila va God ghe asaangitala nau ita ghe aiesoala ta Karisto Iesu. ¹⁶ Ia akapa Uru ngai Manga ateva ghe mae sio ta paane ateva God, eaaisausieinita tani apasunga, tani pao voto karika masina, tani loeta tale voto karika masina, me tani apasunga salana tani ghelei voto ghulughuluena. ¹⁷ Tale ia o salana atikirighi, kapuna tau ngai uungu eteva God aue eaimonomosiaa me erooro tani ghelei asease masi niuungu etoa.

4

¹ Ta matane God, me Karisto Iesu, aue eghelei niiaisakei ta taumattu ngakapa atoa, maulue ila me matana atoa,

3:11: Apos 13:14-52; 14:5, 8-20.

3:12: Mat 16:24; Jon 15:20; Apos 14:22.

3:16: Rom 15:4.

me poli emaemae tani aitaraa kosa akapa ateva, aghaulia ngakorokorongana etam: ² Tani ppooaa masi kiukiu; unim aimonomosiaa nau ekapaaili tani ppooainia tale nau la aloanna tani nongo, me nau la tam aloanna tani nongo, urau mene sio asoasooa tani loe taumattu tani gheleila va la oghi vulu kaluira ssavoto, me uapasunga tani asarasakanaila. ³ Poli nau too emaemae, taumattu ngatoa karika aue la aloanna tani nongo koronna niasunga. Ta aue la usilaa aloannaaira, me aue la kolo oroieili tau ngai aapasunga ngatoa tani auliaa etaira sa ateva talingaira ealoannaaili tani nongoa. ⁴ Aue la tam aloanna tani nongo inangari koronna, me aue la anna tani nongo asease kiukiu uunguaa kosa ateva. ⁵ Me io, uaitarainio tale isaa akapaaili o asease voto. Usau llo voto maate me mmarikana, me ughelei uunguaa tau ngai ppooa ngateva tale masi kiukiu eteva, me ughelei ekapa ia o niuungu eteva God ghe tau aatu sio tani gheleia.

⁶ Me nau amate, raeghi eteva aue nongina uaeni opringi eteva la kaokaoa sae tale liu nighelei aiaavusuvusuaena. Naughu oia tani kasu vuli ia oia maulue ateva. ⁷ Ngaghe kaarasila tani aiuvii tale masi niaiuvii eteae, ngaghe rekatala tale airuuruu tale niaikarati eteae. Me ngaghe poso asarasakanala niaikaaiia. ⁸ Me ghaine aipolipoli eteva, kou nguru ia, etoitoieghi, uneira ia lo atoa ghulughuluena ila. Vau palepale ateva ia ghulughuluena ia tani ghelei niaisakei, ia aue atokaie sae ta urughu tale ia o nau eteva emae. Me karika va aghi nonga, ta lo atoa tee la toitoia me la ailousieinia tani taraia va emae.

Airuuruu inangarina Pol

⁹ Utootoonga tani mae tara parasioghi, ¹⁰ poli Diimas ghe ailousiangailiila gheeleiaa kosa ateva, me ghe kasu vulieghila, me ia eTesalonika. Me Kreskens ghe lao sio tale provinsi eteva eGalaisia, me Taetas ia tale provinsi eteva eDalmatia. ¹¹ Angalua nonga oia me Luk. Ukolo Mak me amalu mae, poli ia eroo tani sausieghi tani uungu. ¹² Aghe sungi tau lao sio Tikikus elpises. ¹³ Nau umaemae ughaa mae tee uneghi aiaasae ngeleka ateva aghe velu elokoieila eTroas, tanganue Kapus. Ughaa tee mae uneghi vuku, llo vuku aghaloannaaili laghe gheleila tale viliki ghaata kkena.*

¹⁴ Aleksanda, ia o eghelei voto tale brasi me aeana, ghe ghelei teieighila oroieili voto karika masina. Me Vau ngepona ateva aue etaula aipolipoli tale sa ateva eghe gheleila. ¹⁵ Io tee uaimonomosiaa tee ia o taumattu ngateva poli etam aloanna poi inangariimami.

¹⁶ Karika teva ghe tiitingina tani sausieghi, tale aitiu-tiu eteva nau aghe tinginala tale niaisakei. Taumattu ngakapa atoa laghe kasu vulieghila. Alooosae va God ekkaluaa isaa o voto. ¹⁷ Me Vau eteva ghe tokatoka aitauaa teieighi me ghe tautau mae sarasarakana etaghi. Liuna avalua o me aghe ppooa ngakapaailila masi kiukiu ta taumattu karika ajiu ila tani nongoa. Me Vau eteva ghe asaangieghila nau laghe annaala va amate.† ¹⁸ Me Vau ngepona ateva aue esaangieghi tale voto akapaaili sesa la aloanna tani ghelei etaghi. Me aue eghaa amasinaailieghi lao tale ararimangalina ateva epona liu. Ta ngetana ita tau sae ararina atea nau ekapa atoa. Koronna.

4:10: 2 Ko 8:23; Apos 15:37-39; Kol 4:14. 4:13: Apos 20:6. * 4:13: laghe gheleila tale viliki ghaata kkena Llo vuku laghe gheleila tale viliki ghaata kkena, aipolina namungaili, poli karika erooroo tani sesa parasi. 4:14: Ais 59:18; Rom 2:6. † 4:17: Tale inangari nge Grik, aghe saangala tale paa laeoni eteva.

¹⁹ Utau lao masimasiaaghi ta Prisila me Akuila me ta kapuna atoa Onesiporus. ²⁰ Erastus etokatoka eKorint, me aghe kasu vulila Tropimus eMiletus poli isikinna ia. ²¹ Utootoonga tani mae, me auena nau ttasi. Iubulus, Pudens, Linus me Klaudia la tau aatu sio masimasiaaira tee me ila akapa tau ngaikaaia ngatoa oia.

²² Alooloo sae va Vau ngepona ateva aue etoka aitauaa teeio. Me masimasiaane God aue etoka aitauaa teeiem akapaaili.

4:19: Apos 18:2; 2 Tim 1:16-17.

4:20: Apos 19:22; 20:4; Rom 16:23.

Mussau-Emira Bible

Portions of the Holy Bible in the Mussau-Emira Language of Papua
New Guinea

Sampela hap Buk Baibel long tokples Mussau-Emira long Niugini
copyright © 2006, 2008, 2013, 2016, 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mussau-Emira

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2018-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Jun 2019 from source files dated 11 Jun
2019

9cad943-c245-5983-a663-5b2655bf0449